

Δεκέμβριος του 1946. Κανείς από τους 785 επιβάτες του πλοίου με το κωδικό όνομα «Rafiah» που έπλεε στα νερά του Αιγαίου δεν μπορούσε να φανταστεί ότι αντί για τον προορισμό του, την Παλαιστίνη, όπου θα έστηνε τη νέα του πατρίδα, θα κατέληγε σε μια σχεδόν ακατοίκητη βραχονησίδα, τη Σύρνα κοντά στην Αστυπάλαια.

Ούτε πως 77 χρόνια αργότερα ένα σπασμένο τμήμα από χάλκινα κιάλια, μια χτένα, μια οδοντόβουρτσα και δύο γυάλινα μπουκάλια που είχαν στις αποσκευές τους, θα ανελκύνονταν από τον βυθό και θα έπαιρναν θέση στην προθήκη ενός μουσείου στην άλλη ακτή του Ατλαντικού για να διηγηθούν όχι μόνο την άγνωστη σε πολλούς ιστορία του πλοίου με το διπλό όνομα - «Αθηνά/Rafiah» - και των επιβατών του, αλλά και ένα κεφάλαιο της Ιστορίας του 20ού αιώνα: εκείνο της μετανάστευσης των εβραίων επιζώντων του Ολοκαυτώματος.

Τα πέντε αυτά καθημερινής χρήσης αντικείμενα, ωστόσο, είναι εκείνα που έφεραν ξανά στην επικαιρότητα την υπόθεση του ναυαγίου του «Αθηνά», του πλοίου που βυθίστηκε δύο φορές στον μισό και πλέον αιώνα ζωής του. Και το οποίο δεν έχει συμβάλει μόνο στη συγγραφή ενός κεφαλαίου της δημιουργίας του Ισραήλ, αλλά και της ελληνικής ναυπηγικής, καθώς όταν καθελκύστηκε στη Σύρο το 1893 ήταν το πρώτο σιδερένιο ατμόπλοιο που ναυπηγήθηκε στην Ελλάδα. Επί 46 χρόνια ταξίδευε στα νερά του Σαρωνικού και του Ανατολικού Αιγαίου μέχρι που βυθίστηκε στον Πειραιά.

Δυναμικό ρόλο στην Ιστορία όμως ανέλαβε να παίξει μετά την ανέλκυση και επισκευή του και την αγορά του - μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου - από την εβραϊκή οργάνωση Χαγκανά που είχε ως στόχο τη μεταφορά επιζώντων του Ολοκαυτώματος στην περιοχή της Παλαιστίνης. Το «Αθηνά» επιλέχθηκε ως παλιό πλοίο που δεν θα τραβούσε την προσοχή των Βρετανών, οι οποίοι ήταν αντίθετοι στη μετακίνηση των Εβραίων προς την Παλαιστίνη και πήρε το κωδικό όνομα «Rafiah».

Απέπλευσε από τον Πειραιά με οκταμελές πλήρωμα και έφτασε στο Μπακάρ, της πρώην Γιουγκοσλαβίας, για να επιβιβάσει εβραίους πρόσφυγες από την Πολωνία, την Ουγγαρία και άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Επειτα από αρκετές παραπλανητικές διαδρομές στο Αιγαίο το πλήρωμα πήρε εντολή να ακολουθήσει την αρχική οδηγία και να αλλάξει πλήρωμα στη Σύρνα, παρά την έντονη θαλασσοταραχή, με αποτέλεσμα το πλοίο να τσακιστεί στα βράχια.

Οι περισσότεροι επιβαίνοντες επέζησαν με εξαίρεση οκτώ. Εν συνεχεία οδηγήθηκαν σε ένα στρατόπεδο της υπό βρετανική κατοχή Κύπρου, αλλά κατάφεραν τελικά να φτάσουν, αργότερα, στον αρχικό προορισμό τους.

Οι απόγονοι των επιβαινόντων επέστρεψαν τη δεκαετία του 1950 για την ανακομιδή των οστών των οκτώ νεκρών που είχαν ταφεί στη Σύρνα.

Δανεισμός στις ΗΠΑ

Ακριβώς 73 χρόνια μετά το ναυάγιο, τον Δεκέμβριο του 2019, οι δύτες της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων βούτηξαν και σε

βάθος 20 μ. συνάντησαν την πρύμνη του πλοίου, ενώ η πλώρη του βρίσκεται στα 38 μ. βάθος και ανέλκυσαν τα πέντε αντικείμενα, για τα οποία ομόφωνα το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων γνωμοδότησε θετικά ώστε να ταξιδέψουν στο «Μουσείο Μνήμης του Ολοκαυτώματος των ΗΠΑ» στην Ουάσιγκτον για πέντε χρόνια, ώστε να εμπλουτίσουν τη μόνιμη συλλογή του η οποία βρίσκεται σε φάση επανέκθεσης, και έχει δεχθεί από το 1993 έως σήμερα περί τα 35 εκατ. επισκέπτες.

Τα προς δανεισμό αντικείμενα θα επιστραφούν στην Ελλάδα όταν θα ανοίξει το Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων στο παλιό Σιλό του ΟΛΠ, καθώς περιλαμβάνονται στη μουσειολογική μελέτη, εκτός κι αν στο μεταξύ έχουν ανελκυστεί σημαντικότερα αντικείμενα, οπότε θα παραταθεί ο δανεισμός των συγκεκριμένων στις ΗΠΑ.

Πηγή: [ιστοσελίδα in.gr](https://www.istoseleida.in.gr), 22.7.2023